

2. Солодков А.А. Теоретичні основи та практика здійснення провадження в суді присяжних в Україні. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Національний юридичний університет імені Я. Мудрого*. 2016. № 4 (13). С. 36-48.

3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 черв. 2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

4. Оверчук С.В. Становлення інституту присяжних в умовах набрання чинності кримінальним процесуальним кодексом України. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. 2012. № 2 (6). С. 235-248.

УДК 343.9 (043.2)

Костенко М.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., завідувач навчально-наукової
криміналістичної лабораторії

КОРУПЦІЙНА СКЛАДОВА ВИБОРЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сьогодні в Україні і в усьому світі гостро постає проблема хабарництва, підкупності, лобіювання чужих інтересів за рахунок проведення нечесних виборів, що зачіпає як довиборчу компанію, так і безпосередньо сам виборчий процес.

У двадцять першому столітті питання корупційності піднімається на різних рівнях, залежно від форми правління в державі, правлячої партії та менталітету народу в цілому. Так, у деяких країнах за корупцію прямо передбачені жорсткі покарання, які є не лише болючими для особи, але й мають яскравий приклад для інших, наприклад – відрубування кінцівок, а в інших питанню корупції можуть приділятися лічені хвилини на брифінгах політиків.

Корупційні злочини вчиняються в різних галузях функціонування суспільства, проте, на нашу думку, корупція, що пов'язана саме з виборчою системою на рівні держави, є не просто злочинним наміром однієї людини чи зацікавленої групи осіб, але й знехтуванням думок та прагнень цілого народу.

Корупція у виборчому процесі на державному рівні вирізняється своєю масштабністю. Оскільки за короткий проміжок часу у злочинців, яких наразі називають «корупціонерами», з'являється можливість лобіювати особисті права та інтереси у злочинний спосіб шляхом зловживання владою, службовим становищем, підкупу, або іншими злочинними способами. І від цього явища не застрахована жодна країна, адже завжди є ті, хто не задоволені політичним становищем, або прагнуть

створити комфортні умови для своєї діяльності чи життя в цілому, всупереч інтересам інших людей, чиї права захищаються законом.

Саме тому теоретичну, практичну складову та відповідальність за злочинні виборчі технології потрібно розвивати наразі, і не лише на рівні окремої країни, а й на міжнародному в тому числі, адже, як зазначають вчені, сучасний стан наукових розробок вітчизняних і зарубіжних авторів не дає однозначної відповіді на питання про визначення самого поняття «корупція у виборчому процесі», що призводить до неоднакового усвідомлення демократичності виборчих процедур. Також актуальним є наукова розробка та впровадження у слідчу практику дієвих криміналістичних методів, прийомів та засобів, без яких неможливе якісне розслідування, виявлення та запобігання корупційним технологіям у сфері виборчого процесу.

Виборчі технології – це система заздалегідь продуманих, запланованих, а також спонтанно використовуваних заходів, планів, процедур, технічних та інформаційних засобів для забезпечення успішного висунення кандидатів та їх обрання. Нечесне ведення виборчої кампанії прийнято позначати сленговим терміном «брудні виборчі технології» [1]. Виборчі технології розглядаються також як система суспільних відносин, які виникають у процесі впливу суб'єктів виборчих кампаній на об'єкт з метою досягнення заданого політичного результату, та мають організаційний характер [2].

Історично корупція на пострадянському просторі й по сьогоднішній час вченими та практиками зводилася виключно до хабарництва, закономірним чином цей вузький підхід до розуміння корупції був відображений і в антикорупційному законодавстві окремих держав колишнього СРСР. Зокрема, в Україні, як зазначають вчені, законодавство про кримінальну відповідальність протягом тривалого періоду часу забороняло лише один, так би мовити, традиційний прояв корупції – хабарництво (одержання й давання хабаря) та «супутні» щодо нього злочини (провокацію хабаря, посередництво у хабарництві) [3, с. 125]. Але сьогодні, з урахуванням норм Кримінального кодексу України, для ефективного використання методики розслідування таких злочинів, може бути доцільним розподіл виборчих технологій із корупційною складовою в певні групи.

По-перше, корупційні виборчі технології, що безпосередньо пов'язані з прямим підкупом, тобто – підкуп електорату, членів виборчих комісій, довірених осіб кандидата з боку політичних опонентів, голови секретаря членів виборчої комісії, окремих членів штабу кандидатів, груп підтримки з боку політичних опонентів та інші.

По-друге, можна виділити корупційні виборчі технології, пов'язані з призначенням організаторів виборчої компанії, формуванням набору

політичних кандидатів, партій, при визначенні кола суб'єктів, які отримують від імені держави право робити вибір, застосовуючи неправомірне використання службовою особою влади чи службового становища, перешкоджання діяльності суб'єктам виборчого процесу, ініціативній групі, члену виборчої комісії, втручання у здійснення виборчою комісією своїх повноважень, установлених законом, з метою вплинути на рішення виборчої комісії, неправомірне розпорядження щодо передачі матеріальних цінностей на безоплатній основі чи за необґрунтовано заниженими розцінками окремому кандидату, політичній партії та інші.

По-третє, це корупція, що пов'язана із виборчими технологіями щодо фальсифікації результатів виборів шляхом незаконного знищення виборчої документації, умисного пошкодження виборчої документації, умисного порушення таємності голосування під час проведення виборів, вчинене уповноваженою особою.

Отже будь-яка злочинна технологія, що дає результат, є прийнятною і привабливою для представників політикуму, що є неприпустимим і потребує рішучої реакції з боку держави.

Література

1. Кочубей Л. Технології виборчі деструктивні. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ: Парламентське видавництво, 2011. 710 с.

2. Афанасьєва М.В. Конституційно-правове забезпечення виборчих технологій в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». URL: <http://hdl.handle.net/11300/1796>

3. Заросило В.О., Гладкий В.В. Хабарництво як базисна форма прояву корупції. *Вісник південного регіонального центру Національної Академії наук України*. 2018. С. 123-139.

4. Заросило В.О. Система вивчення законодавства про корупцію та напрями її розвитку. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2012. № 2. С. 181-184.